

Land:

IRAK/KOEWEIT

Onderwerp:

Te verwachten ontwikkelingen in de Golfcrisis;
CVIN-bijdrage.

Referenties:

--

Datum van
waarneming:

Afgesloten per 5 oktober 1990

Bron:

Diverse

Opmerkingen:

ALLEEN VOOR NATIONAAL GEBRUIK

Bijlagen:

--

Mede
Verzonden aan:

Coördinator	ex. 1/8
BUZA/AMAD t.a.v. Drs. [REDACTED]	ex. 2/8
Hoofd BVD t.a.v. KVB	ex. 3/8
Hoofd MID	ex. 4/8
Plv Hoofd MID/KLu	ex. 5/8
Plv Hoofd MID/KL	ex. 6/8
Plv Hoofd MID/KM	ex. 7/8

MID	
Nr.: D18/90/153/5153	
In: 17 OKT. 1990	
Vernietigen in:	CODE NR. 2115.4

Te verwachten ontwikkelingen in de Golfcrisis

I. De Iraakse doelstellingen

Door de inval van [REDACTED] op 2 augustus j.l. wilde hij:

- zich verzekeren van een royaler acces tot de Perzische Golf. Speciaal ook via bemachtiging van de eilanden Bubyah en Warbah hoopte hij de olieexport onafhankelijk te maken van al- of niet vrede met Iran;
- zich verzekeren van de olierijkdommen van Koeweit (en tevens een belangrijke schuldeiser liquideren). Hierdoor zou hij ook in staat zijn via prijsstelling de wereldeconomie te beïnvloeden.
- zijn politiek/militaire gewicht, niet alleen in de Golfregio, maar in de gehele Midden-Oostelijke wereld beduidend doen toenemen.

Er wordt beweerd dat volgens [REDACTED] plan de occupatie van Koeweit gevolgd moest worden door een greep naar de Saoedische olievelden. Deze doorstoot zou dan moeten samenvallen met een Jordaanse en Jemenitische militaire actie gericht op de opdeling van Saoedi-Arabië. Onzerzijds wordt het zeer onwaarschijnlijk geacht dat zulk een Iraaks "masterplan" en dan nog wel in collusie met Jemen en Jordanië, een serieuze blauwdruk is geweest.

[REDACTED] claim t.a.v. Koeweit is in Iraakse ogen juridisch-historisch gelegitimeerd. Zulk een Iraakse claim bestaat niet ten aanzien van Saoedische gebieden.

II. De Iraakse misrekening

[REDACTED] c.s. heeft zich vergist in de reactie van:

- het Westen, vooraan de VS; speciaal zal men niet de militaire opbouw zoals deze plaatsvindt hebben voorzien;
- de VR. De eensgezindheid omtrent de embargomaatregelen drijft Irak politiek in de hoek en dreigt het land economisch te stranguleren;

- de SU. De post-koude oorlog positionering doet beide supermachten schouder aan schouder staan;
- de Arabische wereld. De polarisering van althans het belangrijkste deel van de Arabische Liga versus Irak en de massale Arabische militaire interventie ten faveure van Saoedi-Arabië laat zich slecht verdragen met de geambieerde leidinggevende rol in de Arabische wereld.
Van "gouverner c'est prévoir" gesproken....

III. Opties voor Saddam Hoessein

Saddam Hoessein heeft zijn primaire doelstelling: Koeweit in te lijven, bereikt. Dusdoende heeft hij zich echter in een politieke, economische en militaire "val" begeven, waaruit hij heel moeilijk zonder ernstige repercussies kan geraken.

Het lijkt niet waarschijnlijk dat Irak voor onbepaalde tijd het effect van sancties passief afwacht. Immers er mag verwacht worden dat bij redelijk efficiënte effectuering van de sanctiemaatregelen na ca. een half jaar de sociale en economische situatie in Irak merkbaar verslechtert.

Een voortschrijdende "Verelendung" in Irak zou het voortduren van de heerschappij van [REDACTED] en zijn Baathistische, veelal uit Tikrit afkomstige clique in gevaar brengen.

Derhalve valt aan te nemen dat [REDACTED] naar wegen zoekt om aan economische wurging te ontkomen.

Welke opties staan voor hem open?

a. De militaire vlucht naar voren

Hieronder ware een poging te verstaan om door een offensief de militaire omsingeling te doorbreken en zich tevens te verzekeren van enige vuistpanden in casu Saoedische olievelden.

Tegen deze optie valt in te brengen dat naar verwachting de Amerikaanse strijdkrachten reeds in de tweede helft van oktober op volle sterkte gebracht zullen zijn. In combinatie met de zich in de regio bevindende andere Westerse en Arabische strijdkrachten loopt [REDACTED] het aanmerkelijke risico dat hij met zware verliezen steeds verder wordt teruggeslagen terwijl aan zijn land tevens zware infrastructurele schade zou worden toegebracht. Bovendien lopen [REDACTED] en de zijnen een goede kans militair te worden weggevaagd.

Vandaar dat dit scenario een suïcidaal "Gotterdammerung"-karakter heeft. Dit geldt a fortiori voor het betrekken van Israël in de strijd via een raketanval. Rationeel gezien lijkt het niet waarschijnlijk dat Saddam Hoessein, ondanks dreigementen in die richting, tot een offensief zal overgaan.

Een probleem bij deze voorspelling is, dat een desperate dictator die zich bedreigd ziet door voortschrijdende economische verstikking, zonder uitweg behalve een volledige terugtrekking, tot wanhoopspaden zou kunnen komen.

Het betrekken van Israël in de strijd in een ultieme poging meer steun uit de Arabische wereld - desnoods via volksopstanden - te krijgen zou passen in een semi-suïcidaal alles- of niets denken.

b. Het tegemoetkomen aan de eisen van de wereldgemeenschap

Indien Irak zich zou terugtrekken uit heel Koeweit en de gijzelaars zou toestaan het land te verlaten, zou de economische blokkade beëindigd worden.

[redacted] is als het "moet" in staat tot een radicale koerswending. Zo gaf hij Iran haar zin in de grenskwesties om de rug vrij te hebben en verspeelde hij daarmee de toch reeds karige vruchten van de door hem begonnen Golfoorlog. Echter het is zeer de vraag of [redacted] zelf en zijn naaste medewerkers een totale mislukking van de Koeweitse gok politiek zouden kunnen overleven. Ondanks de heroïsche pose waarmee hij ook een terugtrekking zou presenteren, zou hij met lege handen voor zijn volk en de Arabische wereld staan. Hij heeft zich bovendien op een annexatie van Koeweit "voor alle eeuwigheid" vastgelegd. Moeilijk valt derhalve in te zien dat hij dit weer laat schieten.

c. Een diplomatieke oplossing

Hierbij kan men speciaal denken aan wat wel wordt bedoeld met een "Arabische oplossing". Kort gezegd komen deze plannen, voorgestaan door Jordanië, de PLO, Tunesië, Mauretanië, Jemen, neer op een stationering van een Arabische vredesmacht ter plaatse in combinatie met een referendum in Koeweit omtrent de toekomstige staatkundige situatie alsmede territoriale en andere concessies aan Irak. De huidige verdeeldheid binnen de Arabische Liga en de eis van de VR tot herstel van de status quo ante, maken het moeilijk voorstelbaar dat deze weg tot een - vreedzame - oplossing leidt. Bovendien maakt Saddam Hoessein zelf geen aanstalten uit Koeweit te vertrekken behalve - zo luidde zijn verklaring medio augustus - als Israël de bezette gebieden ontruimt.

d. Het terreurnapen

[redacted] zou zijn toevlucht kunnen nemen tot terreur. Gezien diens aanhaken van de banden met geprononceerd terroristische groeperingen is dit risico geenszins denkbeeldig. Echter president [redacted] heeft reeds expliciet verklaard [redacted] persoonlijk voor in verband met de Golfcrisis gepleegde terroristische misdrijven aansprakelijk te achten. Terroristische acties zouden heel wel ook een prompte vergeldingsslag van de VS kunnen oproepen en zodoende een "trigger"-effect m.b.t. het uitbreken van oorlog hebben. Gegeven het huidige militaire en politieke "commitment" van de anti-Iraakse machten in Saoedi-Arabië - voorop de VS - kan [redacted] niet verwachten via terreuraanslagen "à la Libanaise" deze tot terugtocht te bewegen.

e. Het "muddle through" scenario

Gezien het geringe perspectief dat de boven aangehaalde opties voor hem bieden, lijkt het niet ondenkbeeldig dat [redacted] poogt vooral tijd te rekken en ondertussen tracht de sanctiemuur die hem omgeeft zo poreus mogelijk te maken. Jordanië en Turkije, maar speciaal Iran spelen als "contra-bande"routes in deze een kardinale rol. Ondertussen hoopt hij dat de tand des tijds, via psychologische slijtage, het eenheidsfront tegen hem doet afbrokkelen.

Wellicht is dit het scenario waarvan [redacted] zich in de huidige omstandigheden het meest voorstelt. Dit "de tijd lost alles op" scenario combineert hij met het opzetten van een zo sterk mogelijke verdediging van Koeweit en Irak, als afschrikking tegen offensieven. Uiteraard kan dit scenario slechts worden volgehouden zolang Saddam Hoessein via een gereguleerd gebruik van voorraden en het ontduiken van sancties de situatie in de meest letterlijke zin in Irak "leefbaar" kan houden.

IV. [redacted] onder tijdsdruk

Het - voor hoelang? - handhaven van een massale armada aan de Golf en de onvermijdelijk daarmee gepaard gaande psychologische - alsook materiële-slijtage, zetten de president onder tijdsdruk. Daar komt nog bij dat duizenden Westerlingen - waaronder vele Amerikanen - het land niet uitkomen.

Volgens deskundigen komt de Amerikaanse strijdmacht in de tweede helft van oktober op de optimaal bedoelde sterkte. Tegen die tijd hopen ook de Britse eenheden te arriveren, zij het dat hun zwaar materieel eerst half november operationeel zal zijn.

[REDACTED]

Met het afgekondigde luchtembargo is inmiddels de reeks denkbare sanctiestrategieën uitgeput. Ondertussen zit de diplomatie muurvast en geeft Irak geen krimp. In die zich voor onbepaalde tijd aftekenende positie zal voor [REDACTED] de offensieve optie vanaf ca. eind oktober een reële zijn, misschien in de hoop dat tegen Kerstmis de troepen na de behaalde overwinning weer thuis zullen zijn. Cruciaal is voor hem waarschijnlijk dat niet alleen de Westerse maar ook de Arabische participanten van de anti-Iraakse coalitie met een offensief meedoen.

Op grond van uitlatingen van o.m. [REDACTED] valt niet te verwachten dat de SU - eenmaal vastgesteld hebbend "dat Irak zijn kans gehad heeft" - zich tegen geweldsaanwending zal verzetten.

0

Concluderend kan men derhalve stellen dat vanaf het einde van oktober een verhoogde kans bestaat op een door de VS geantimeerd offensief gericht op Koeweit en Irak, hoewel omtrent de wenselijkheid hiervan aan Amerikaanse kant geen unanimititeit bestaat. Het doel van dit offensief zal heel wel kunnen uitgaan boven de bevrijding van Koeweit en ook de val van het [REDACTED] regime kunnen omvatten. De verwachting van de tijd die sancties nodig hebben om effectief te worden zal waarschijnlijk in sterke mate bepalend zijn voor het nemen van het besluit om - ten lange leste - tot het offensief over te gaan.

Een bijkomende factor die de tijdsdruk opvoert is de voortgaande "de-Koeweytisering" en vernietiging van Koeweit. Ook de conditie van de gijzelaars is een factor die tot snel handelen kan doen besluiten.

3

Tot slot moet in het oog gehouden worden dat in een explosieve situatie een incident soms via een kettingreactie de vlam in de pan doet slaan. Ook zouden elementen binnen het Iraakse leger tot de conclusie kunnen komen dat [REDACTED] het land voldoende schade berokkend heeft, welke opvatting zich kan concretiseren in coupplannen.